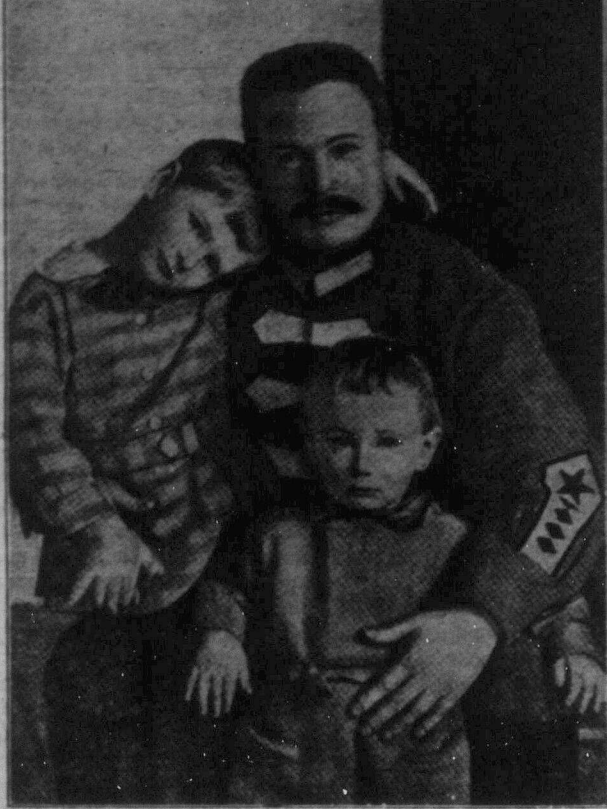

ЖИТТЕПИС М. В. ФРУНЗЕ.

М. В. Фрунзе народився 1885 року в місті Пришней, Семіраччинської області. Батько його — Молдаван, матір — селянка Вороніжської губ. 1904 року тов. Фрунзе закінчив у Вірному гімназію, і тут вперше в гуртках самоосвіти познайомився з революційними діями. Закінчивши гімназію він вступив до Петербурзької Політехніки, якої, однак, не скінчив. У перші ж роки сту-

МИХАЙЛО В. ФРУНЗЕ,
народний комісар військових справ С.Р.С.Р. з своїми синами.
Помер в Москві 31. жовтня 1925 р.

денства він пристав до Р.С.Д. Р.П. (Російської Соціал-Демократичної Робітничої Партії) та почав діяльність професіонала-революціонера. 1905 року т. Фрунзе працював в Івано-Вознесенському, промисловому районі та був одним з організаторів великого страйку текстильників, що охопив увесь район. 1907 року т. Фрунзе вже четвертий раз було заарештовано в м. Шуї та за належність до Р.С.Д.Р.П. (більшовиків) при-

торжних тюрмах. 1914 року т. Фрунзе, відбувши каторгу, пішов на поселення у Верхнянський повіт, Іркутської губернії. Влітку 1915 року т. Фрунзе працював в Івано-Вознесенському промисловому районі та був одним з організаторів великого страйку текстильників, що охопив увесь район. 1907 року т. Фрунзе вже четвертий раз було заарештовано в м. Шуї та за належність до Р.С.Д.Р.П. (більшовиків) при-

йому втіти від арешту в Росію, там він ховався, вважавши прізвище Михайлова.

Після лютневої революції т. Фрунзе був одним із керівників революційного руху в Мінську, у Білорусі та на західному фронті. В жовтні 1918 року він був начальником штабу революційних військ мінського повіту.

Почалися жовтєві бої. Тов. Фрунзе на чолі 2000 армії Івано-Вознесенських ткачів їде до Москви на допомогу московському робітництву.

Далі т. Фрунзе бере активну участь у ліквідації ярославського загалу та після цього його призначено за військового комісара Ярославського округу.

Білогвардійці захопили увесь Сибір, ватаги Колчакові успішно йшли вперед, погрозували Волзі — цьому нерву Радянських Республік. Становище було важке. Ще незорганізована як слід Червона армія не витримувала ударів добре організованих офіцерських полків.

Потрібний добрий організатор та вождь. У грудні 1918 року т. Фрунзе призначено на командуючого 4-ої армії східного фронту. З цього часу розпочинається цілком бойова робота червоного полководця.

Білогвардійські епелони поступали прямим маршрутом, навіть з аніглами на вагонах: “Курган—Уфа—Москва”. Білі стигли до Бузулуку свою нещережкою 7 гірську дивізію та готувалися до штурму Самари. Самарські білогвардійці на великий вже ждали “своїх”.

І ось у цей час Червона армія, несподівано вдарила у фланг колчаковської армії — саме в районі Бузулука.

І внаслідок вдалих тактичних маневрів Колчакове військо на підходах до Уфи було розгромлене та відкинуто геть за річку Білу. В упертих боях 7 та 8 червня т. Фрунзе сам брав безпосередню участь, був на найбільше небезпечних місцях та у важкі хвилини власним прикладом підбадьорював військ.

Ось один яскравий епізод.

Один із радянських полків не витримав скаженого вогню ворога та після сильних контратак білх почав відходити.

Тов. Фрунзе зараз же опинився у небезпечному місці.

Начальник дивізії, сміливий т. Чапаєв, що загинув смертю хоробрих, бажаючи врятувати т. Фрунзе від небезпек, прохав: “тов. командувачу, тут немає ніякого вийścia, йдіть звідси. Я командир дивізії, я не маю права розпоряджатися моїми частинами”.

“Я приймаю командування полком”, спокійно відповів тов. Фрунзе та повів полк в атаку.

Підбадьорені прикладом свого командувача, червої полки атакують вперед, погнавши білих. І 9 червня сміливим ударом було взято Уфу. Але під час бою т. Фрунзе було ранено бомбою з ворожого аероплану.

За блискуче виконання уфимської операції т. Фрунзе було нагороджено орденом Червоного прапору.

У серпні 1919 року, коли східний фронт було поділено на два напрямки — Сибірський та Туркестанський, тов. Фрунзе прийняв командування арміями Туркестанського фронту.

У жовтні він виконав чергову операцію у справі оточення та знищення південної Колчакової армії. Внаслідок вдалих маневрів було оточено всю групу військ генерала Белова і до 70 тисяч оренбурзьких козаків складо зброю, їх було взято в полон разом із зброєю та технічною частиною. Сам генерал Белов на аероплані утік до своїх.

З лютого 1920 року до серпня того ж року т. Фрунзе працював в Туркестані, ліквідував Закаспійський фронт, звільнив Семіраччинську область від білогвардійщини та керував боротьбою з басмачами у Фергані.

У серпні, коли спалахнуло збройне повстання молодобухарців, т. Фрунзе керував ліквідацією бухарського еміратства. За тиждень уся Бухара було звільнено від білогвардійських ватаг та чужоземного війська (ангальського).

У жовтні 1920 р. т. Фрунзе відіслався в Туркестан та до ризику йому ліквідувати Вранглія. За його керівництвом було утворено новий південний фронт. Тут т. Фрунзе ще раз показав, який він талановитий організатор та стратег. За 50 днів існування південного фронту Червона армія була підгото-

вана до рішучого наступу. Врангльєв зазнав кілька страшних ударів.

Далі сміливими ударами було оточено та знищено армію Вранглія, прорвано всі мурі кримського Вердену, Крим став червоним.

І ось ліквідація останнього притулку контр-революції — це одна із найславетніших сторінок в історії перемог Червоної армії та діяльності тов. Фрунзе.

Потім за непосреднім керівництвом т. Фрунзе було знищено на Україні петлярівщину та махновщину.

Влітку 1921 року т. Фрунзе, коли він був у розвідці, оточили були махновці, його плачи та сідо було прострілено в сес-

ЛІКВІДАЦІЯ НЕПИСЬМЕННОСТІ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Ні одна держава в світі не дає так про дійсну, широкую освіту працюючих мас, як це робить Союз Радянських Соціалістичних Республік. В деяких буржуазних державах вправді є навіть закон про примусове навчання дітей в нижніх школах, але тільки в нижніх. Не з доброту до працюючих мас буржуазна влада встановила такі закони, не тому, що вона бажає поробити їх свідомими, розумними людьми. Робиться це тому, що в країнах з високою розвиненою технікою потрібно робітників з певним засобом елементарного знання. Робітник, що працює у фабриці при складній машині і виробляє якісь речі по нарисованому плану, мусить обов'язково вміти читати і писати, мусить знати рахунок, міри й ваги, то-що. Інакше він не буде здатний до такої праці. Ось через що його змушують вчитися тих наук, що роблять з нього здатного фабрикантові робітника.

Але до середніх і вищих шкіл робітничих дітей не примушують іти, це й сталять перешкоди. В середніх і вищих школах треба складати всякі оплати то-що, на що робітники не спроможні. Важкі матеріальні обставини заставляють працюючих посылати своїх дітей зараня до праці.

Інакше ця справа поставлена в Радянських Республіках. Там і держава, і громадські установи, і робітничі та селянські організації всіми засобами допомагають навчання робітничої та селянської молоді, почавши від нижчих, а скінчивши аж у найвищих школах.

Але осталося ще після проломленої царату широкую розповсюджену неписьменність серед робітничих і селянських мас. Радянські Республіки усіми силами і засобами це зло поборюють. І досягнення в цьому напрямі, не зважаючи на тяжкі умовини, серед яких довелось там переводити ліквідацію (усування) неписьменності, просто неймовірно великі. Ось деякі дані про ліквідацію неписьменності на Радянській Україні, які наводимо за доповіддю т. Миколюка, зробленою на нараді представників різних організацій в Харкові, яка обмірковувала роботу Лікнепу (ліквідації неписьменності) на 1925—26 рік.

Загальне число неписьменних на Україні становить ще о-коло 2 мільйони 200 тисяч до-рослих та 650 тисяч підлітків.

За планом Народного Комісаріату Освіти цього року передбачається ліквідувати неписьменність серед дорослих на 50 відсотків і перенести через пункти ліквідації неписьменності 600 тисяч підлітків. За для цього звичайно потрібні великі гроші. Минулого року з зібраних 2 мільйонів карбованців на громадську ініціативу (т-во допомоги Лікнепу) припадає лише 300 тисяч. Цього року місячний бюджет дасть на цю справу 1 мільон карбованців, скільки дасть державний, ще невідомо.

Для майбутньої кампанії є деякі гарні передумови. Надруковано і міл. 200 тис. букварів, кілька десятків тис. методичної літератури, багато нижок із т. зв. “Бібліотеки неписьменного” й також видається журнал. Але все-ж таки треба прикласти багато зусиль, щоб подолати ті труднощі, що звязані з браком коштів.

Для цього висушено нове гасло: кожний письменний хай навчить одного неписьменного. В цей спосіб думають використати не лише сільську інтелігенцію, а також широкі кола сільського активу. В кожному селі буде одна школа Лікнепу, що буде давати інструкції поодиноким ліквідаторам.

В цій справі розраховують на допомогу радянського суспільства. Кооперація може взяти на себе обов'язок ліквідувати неписьменність серед своїх членів. Це вона може зв'язати з кооперативною освітою. Може вона інюди дати й помешкання для пункту Лікнепу. Художні об'єднання повинні давати вірші, пьєси, п'якати. Преса повинна як найширше освітлювати справу Лікнепу, притягуючи до цієї роботи своїх робітників та селянців. Велику роль можуть відіграти також студентські та громадські організації.

Нараді й відбулася з такою метою, щоб відповідні установи й організації зацікавились справою Лікнепу й виявили ті ресурси й сили, що вони можуть дати на цю роботу. За дружньою іхньою допомогою буде виконаний заповіт Леніна й неписьменність буде ліквідовано до 10-тих років Жовтневої революції.

М. ІРЧАН 10)

В обороні робітничо-селянських героїв Мельничука і Шеремети

(Продовження.)

Ночою 25. жовтня 1922, Мельничук дав в крайній хаті седа Івана одній жінці спекти хліб і коли на другий день пішов за тим хлібом з своїми кількома товаришами, то попав в засідку польського війська. Після короткої боротьби, в якій був вбитий один член ватаги Сточенко, військо перемогло, до несприятливості побито Мельничука і інших його товаришів та відставило до тюрми в Заїцинках, а відті 1. листопада 1922 відставлено їх до окружної в'язниці в Чорткові.

Чи жінка нехотя зрадила Мельничука, чи це просто був випадок — залишитися раз на завжди тайною, бо Мельничук не вмів пояснити цього — заявив мені пізніше проф. др. В. Старосольський, якому про все розказував самий тов. Мельничук.

Отже — неправдою є, що “Мельничука зловлено тоді, коли виходив зі склепу, де купив хліб”, як каже пан Д. Д. Лещинин, тільки Мельничук дав був одній жінці спекти хліб для всіх членів решти ватаги, і коли йшов по него, то попав в засідку польського війська. Це саме повторив Мельничук не лише оборонцям, але й на суді в Чорткові.

З Шереметом було так, як я описав в четвертій дії “Дванайцять”. Хотячи вбити польського жандарма Ендржиховського, він нещасливо вбив Івана Цепка і зараз-же впаив від удару сокирою в голову польським кольтюном, куди завів їх жандарми і з пробитою жандармським багнетом рукою.

В Чорткові судили слідуючих членів “дванайцяти”:

1. Мельничук Степан, 2. Шеремета Петро, 3. Панасюк Ярослав, 4. Гуцулак (Луцук) Іван, 5. Бенік Михайло, 6. Загородний Федір, 7. Паньків Андрій і 8. Сергій Михайло.

Решта членів “дванайцяти”:

9. Іван Цепко — вбитий нещасливо Шереметом, 10. Сточенко — вбитий підчас боротьби з засідкою, в якій зловлено Мельничука, 11. Парбус — ввів вратись з цієї засідки і 12. Пидліпів — втік з хати, коли в Голіградах на Шеремету накинута жандарми і кольтюні. Оба о-

станні по сьогодні живуть на Радянській Україні, куди швидко перебрались.

Тіло Цепка, біляж як тиждень не закопували, а вмисне показували для постраху селянам. (Пан Д. Д. Лещинин в “Укр. Голосі” пише, що між засудженими членами “дванайцяти” в Чорткові, був якийсь Сеєник. Зазначую, що людини з таким назвником не було ані в “дванайцяті”, ані між обвинуваченими, ані не зустрічається такого назвника ні в одному місці акту обжаловання окружного суду в Чорткові.)

ТРЕБА ВМІТИ ШАНУВАТИ СВОЄ І НЕ ПОСЯГАТИ ЗА ЧУЖИМ.

В останніх — післявоєнних роках загострилась у всіх країнах світа суспільна боротьба. Нема сьогодні в світі ані одної нації, де-б не велась загострена класова боротьба і де-б не мала вона своїх ворогів. Мені, особисто, доводилось сідкувати за цією боротьбою в деяких західно-європейських країнах і признаюся щиро, що таких дискусійних способів поборювання класової боротьби, як між Українцями, я ніде не бачив. Можливо, що це тому, що інші народи багато більше культурніші від нас і знають границю приличності, але-ж — я маю на думці з Українців власне тих, що вважають себе за культурних і називаються інтелігентами. Я розумію: можна не погоджуватись, наприклад, з комуністичною ідеєю, можна поборювати її, але й тоді треба хоч трохи призначуватись. Що-ж це таке? Де початок цієї пошесті, що шириться по світі? Хай, що на Україні, як каже пан Д. Д. Лещинин, — “червона московська петля”, але який-же інтерес в комуністичній ідеї мають тоді Німці, Французи, Англіїці, Японці і т. д.?

Хай, що комуністичною ідеєю захоплюється тільки незадоволене сучасним капіталістичним ладом робітництво різних країн світа, але-ж — комуністи мають між собою світової слави людей, професорів університетів, письменників, людей науки, яких імена не чути не тільки в Європі, але й у цілому світі. Значить — тут є щось глибоке, як “червона московська петля”, але діло в тому, що деякі наші люди розвинені-

лише на стільки, що можуть безсоромно лястись і необдуманно накидатись на кожного, хто не думає так, як вони хотять.

Ось і пан Д. Д. Лещинин з-загарячу “тріпнув” до “Укр. Голосу” статтю про Мельничука і Шеремету тільки тому, бо його заболіло, що Вони були — комуністами. І бідацькою необхідним свого кроку, не знав, що кожне слово його можна доказати не тільки словом, але й фактом. Пан Д. Д. Лещинин може в Галичині не чути, що Мельничук і Шеремета були комуністами і коли він так каже, то я вперше повірю йому. Чому? Тому, що він читав там тільки націоналістичну пресу, а між українськими націоналістами чути, що Мельничук і Шеремета, це — бандити. (Про це докладно пишу мені рідні Мельничука.) По друге — за вихвалювання комуністів в Польщі — замикають в тюрму, бо це тоби не петлярівці, що користуються за вірну службу панам — спеціально панською ласкою.

Та діло не в тому, що якийсь там пан Лещинин злиться, що Мельничук і Шеремета були комуністами. Він кричить, що вони не були ними, а ми спокійнісенько, холонокровно витягнемо факт за фактом і докажемо, що такі були. Але діло в тому, що якщо не можна уявити собі, як можна бути на стільки відважним, аби твердити, що біле — це чорне. І невимовно боляче робиться на серці, коли знаєш, що якийсь чоловік не тільки оплюгає твою ідею, за яку віддали своє життя Мельничук і Шеремета, але після їхньої смерті намагається приписати їм це, чого Вони за життя відінекувались і проти чого боролись. Коли-б на таке дозволив собі пан Д. Д. Лещинин за життя тих людей, це не було-б таке болюче, але він робить це аж в три роки після їхньої мученичої смерті, думаючи, що слав його в ніякий спосіб не можна опрокунити. Кажіть, що хочете, а я ніколи не зможу зрозуміти, як можна пуститись на таке і як можна друкувати таке??.. Можливо, що я ідеаліст, але я все ненавидів всіми фібрами душі життєве болото, де-б воно не було..

Нема двох думок, що пан Д. Д. Лещинин своєю статтю в “У. Голосі”, хотів “придбати” для українських націоналістів в Канаді легким коштом — двох героїв. (Кажу “в Канаді”, бо добі укр. націоналістів ніде інде не пробували робити цього.) Але — цим вони тільки осоромили себе і хай подякують панові Д. Д. Лещинину. Сьогодні такий світ, що замало тільки слів, а за аай факти! А факти можуть бути тільки одні. Так! Двох фактів про одну і ту саму подію — бути не може. І я не обмежується тільки цим статтю, а згодом переконаю всіх ще й іншими доказами, що “твердження”

пана Лещинина — неправдиві.

Для мене не може бути нічого болючішого, як нахабне відбирання і знеславлювання т.т. Мельничука й Шеремети тих ідей, за які Вони вмерли. І мимоволі думаю: навіщо так робити? Хіба тільки ради того, аби “відібрати” робітничо-селянським масам їх героїв? І хіба це можливо? Болить пана Лещинина і його однодумців, що робітничо-селянські маси вміють шанувати своїх борців? Панове! А хто-ж цьому винен, що ви не вмієте шанувати своїх? У вас-же теж були люди, які широко вмірали за свої ідеї і хіба ми цьому винуваті, що ви не вміли пошанувати їх? Тяжко, що у Львові 29. листопада 1922 розстріляно студентів Романа Лущейка і Василя Крупу, які вмірали з націоналістичними кличками, вмірали без сумніву, як герої. А чи пошанували їх пам'ять? Так, надрукували про їх смерть новинку тим-же друком і в такій формі, як друкуються новинки про народження теляти з п'ятьма ногами. Мельничук і Шеремета вмерли за цілком чужі вам ідеї і не треба посягати вам по Них. Не треба тому, що де-б воно не було, а все-ж таки існують якісь граничі приличності. А що Вони були чужі вам — то я спокійно, в ім'я правди, докажу. І будуть певні, що як-би я сьогодні був українським націоналістом-шовіністом, то так же рішучо боронив-би Мельничука і Шеремету, як бороню тепер. В цьому випадку діло не в переконаннях, а в правді.

ЧИ МЕЛЬНИЧУК І ШЕРЕМЕТА БУЛИ КОМУНІСТАМИ.

Пан Д. Д. Лещинин забіг аж так далеко, що в одному місці каже, що для мене, автора драми “Дванайцять”, навіть “жовто-блакитники” видаються червоними. Значить, після него — Мельничук і Шеремета були жовто-блакитниками, українськими націоналістами. Описуючи, ніби як очевидець, розстріл Мельничука і Шеремети в Чорткові, каже він, між іншим, що в Мельничука — “з під стрілецької шапки “мазепинки” гляділи десь в далечині вірлині очі”... А я кажу: або пан Д. Д. Лещинин немає поняття, як виглядає шапка — мазепинка, або зважився й тут аж на таке силуване — націоналістичне згущення фарби. По перше — від 1. серпня 1919 року, У.С.С. перестали бути цілком носити шапки-мазепинки, а носили звичайні, сірої краски, військові кашкети, 2) Мельничук такої шапки не мів мати, бо й не вдяг-би був її на голову, хоч-би тому, аби не звертати на себе увагу підчас операції ватаги і тому, що не любив її, 3) вмисне ми роспитували дра В. Старосольського, як був об'язаний Мельничук і о-держали були таку відповідь: (Далі буде.)

В ОСЬМУ РІЧНИЦЮ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ!

Нині субота, 7. листопада 1925 року!

Всім літ тому назад, 7-го листопада 1917 року, робітники й селяне буршої царської Росії взяли владу в свої руки і встановили Радянську владу.

Всім літ існування Радянської Влади — це всім літ завзятої боротьби робітництва й селянства Радянських Республік за свою волю й незалежність.

Боролись вони з блокадою, з чужоземними найзлітниками, з панами, генералами, попами, бандитами, з куркулями. Боролись з руйною, з страшним голодом, з темнотою, забобонами.

БОРОЛИСЬ Й ПОБОРОЛИ!

Скільки робітників і селян трупом лягло в цій боротьбі за перемогу!

Чи знаєте Ви про це? Прийдіть нині, суботу 7. листопада в годині 8.30 ввечером до Укр. Роб. Дому в Вінніпегу, а там побачите, яку тяжку боротьбу вводио незалежне селянство з темнотою, голодом і куркульнею, якою ціною купило воно свою перемогу!

Прийдіть, а побачите

97

І не пожакуйте!
Кланче своїх знайомих!
Приходіть на час!